

UPPÁHALDS RÓMANTÍK

Rumon Gamba, hljómsveitarstjóri
Inessa Galante, einsöngvari

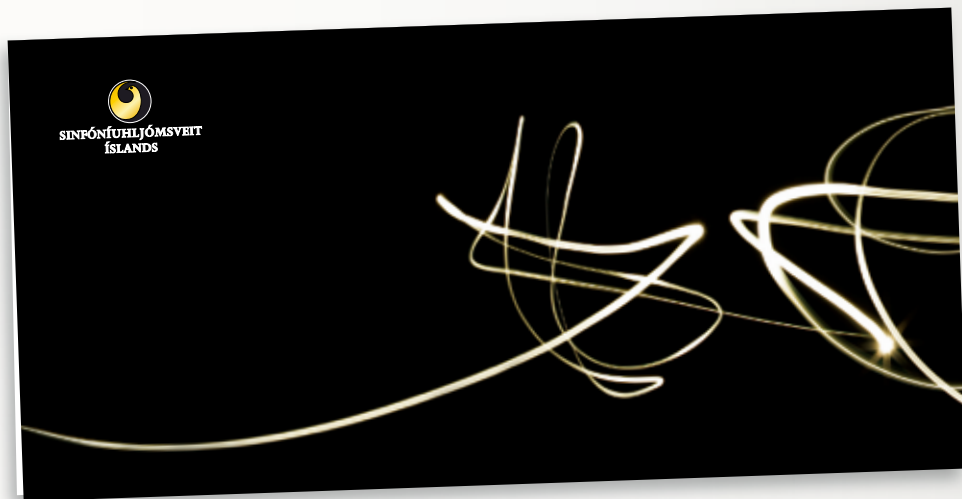
SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

2009/10

Gjöf sem hljómar vel

Gjafakort Sinfóníuhljómsveitar Íslands er tilvalin jólagjöf fyrir tónlistarunnendur á öllum aldri. Tónleikaárið einkennist af mikilli fjölbreytni og því ættu allir að finna tónleika við sitt hæfi.

Gjafakortið sjálft er fallett og hefur ótakmarkaðan gildistíma.

Komdu við hjá okkur í Háskólabíói eða hafðu samband í síma **545 2500** og við aðstoðum þig með jólagleði. Einnig er hægt að senda póst á sinfonia@sinfonia.is og fá upplýsingar eða tilboð fyrir stærri pantanir. Athugið! Áskrifendur fá 10% afslátt af gjafakortum Sinfóníunnar.

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Tónleikar í Háskólabíói 26. nóvember 2009 kl. 19.30

Rumon Gamba, hljómsveitarstjóri
Inessa Galante, einsöngvari

UPPÁHALDS RÓMANTÍK

Pjotr Tsjajkovskíj

Capriccio italien

Akh, istomilas ya gorem (*Spaðadrottningin*)

Vals og pólónesa (*Évgéníj Onégin*)

Bréfsena Tatjönu (*Évgéníj Onégin*)

Hlé

Gioacchino Rossini

Vilhjálmur Tell, forleikur

Vincenzo Bellini

Casta Diva (*Norma*)

Giuseppe Verdi

Sigurmars (*Aída*)

Ritorna vincitor (*Aída*)

Pietro Mascagni

Intermezzo (*Cavalleria rusticana*)

Giacomo Puccini

Un bel dì vedremo (*Madama Butterfly*)

RÁS 1

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og síðan aðgengilegir í fjórar vikur á www.ruv.is

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum á meðan tónleikum stendur.

Rumon Gamba nam við Konunglegu tónlistar-akademíuna í London undir handleiðslu Colin Metters og varð fyrsti nemandinn í hljóm-sveitarstjórn sem vann til DipRAM-verð-launanna. Skömmu síðar sigraði hann í keppni ungra hljómsveitarstjóra á vegum BBC og Lloyds-bankans og varð í framhaldi af því aðstoðarhljóm-sveitarstjóri Fílharmóníusveitar Breska ríkisútvarpsins um fjögurra ára skeið. Hann stýrði hljóm-sveitinni m.a. á opinberum tónleikum, við upptökur og á fjölda útvarps- og sjónvarpstónleika, og á Proms-tónleikum BBC.

Rumon hefur komið fram sem gestastjórnandi með flestum helstu hljóm-sveitum Bretlandseyja. Hann hefur auk þess starfað með fjölda þekktra hljóm-sveita á meginlandinu, m.a. Fílharmóníu-sveitinni í München, Útvarpshljóm-sveitinni í Berlín og Sinfóníuhljóm-sveitinni í Barcelona. Hann hefur einnig stjórnað Sinfóníuhljóm-sveitunum í Toronto, Sydney, Melbourne og Tókýó, sem og Fílharmóníuhljóm-sveitinni í New York. Hann þreytti frumraun sína við Ensku þjóðaróperuna vorið 2008 í Candide eftir Leonard Bernstein. Hann tók við stöðu aðalstjórnanda NorrlandsOperan sinfóníuhljóm-sveitarinnar í Svíþjóð í júlí 2009.

Rumon er samningsbundinn Chandos-útgáfunni og hefur hljóðritað fjölda hljóm-diska með Fílharmóníusveit Breska ríkisútvarpsins. Má þar nefna upptökur á verkum eftir Arnold, Bax, Auric og Vaughan-Williams, svo og kvikmyndatónlist eftir Alwyn, Richard Rodney Bennett og Erich Wolfgang Korngold. Hljóm-diskar hans og Sinfóníuhljóm-sveitar Íslands hafa hlotið afbragðs dóma víða um heim, og í desember 2008 var fyrsti diskurinn í fyrirhugaðri röð hljóm-sveitarverka eftir Vincent d'Indy tilnefndur til hinna virtu Grammy-verð-launa. Rumon hefur gegnt stöðu aðalhljóm-sveitarstjóra og listræns stjórnanda Sinfóníuhljóm-sveitar Íslands frá því í september 2002 en mun láta af því starfi í júní 2010.

INESSA Á ÍSLANDI

Inessa Galante hefur í tvígang haldið tónleika í Salnum í Kópavogi við góðar undirtektir. Hún söng þar í fyrsta sinn í desember 2006 og kom aftur í september 2008.

INESSA GALANTE

Einsöngvari

Lettneska sópransöngkonan Inessa Galante er fædd í Riga árið 1959. Foreldrar hennar voru tónlistarfólk og hún hóf tónlistarnám ung að árum. Að námi loknu buðust henni hlutverk við Þjóðaróperuna í Riga og Kirov-óperuna í Leníngrad, þar sem hún starfaði meðal annars náði með stjórnandanum Valeríj Gergíjev. Galante fékk fá tækifæri til að syngja vestan jártjaldsins en með hruni Sovétríkjanna opnuðust nýjar dyr. Hún var sólisti við óperurnar í Mannheim og Düsseldorf frá 1991 til 1999 og hefur síðan átt farsælan einleiksferil, hljóðritað á annan tug geisladiska og haldið tónleika víða um heim.

Inessa Galante hefur meðal annars sungið í Barbican og Wigmore-sölunum, Kensington-höll og Royal Albert Hall í Lundúnum, í Bolshoi-leikhúsinu í Moskvu og í Konunglegu sænsku óperunni. Fyrsti hljómdiskur hennar, *Debut*, hefur helst í hátt í milljón eintökum og náði platínusölu árið 2001. Þar var meðal annars að finna flutning hennar á *Ave Mariu* sem var á sínum tíma eignuð Giulio Caccini en síðar hefur komið í ljós að lagið er 20. aldar smíð, eftir rússneskt tónskáld að nafni Vladimir Vavilov. Diskur hennar með aríum eftir Verdi var valinn einn af diskum mánaðarins (Editor's Choice) í *Gramophone* í október 2003. Inessa hefur starfað með fjölda þekktra hljómveitarstjóra og einsöngvara, og er handhafi heiðursorðu Lettneska lýðveldisins fyrir störf sín í þágu tónlistar.

Inessa Galante mun árita geisladiska sína að tónleikunum loknum við sölubás *12 tóna* í anddyri Háskólabíós.

ÞJOTR TSJAJKOVSKÍJ

Í júlímánuði 1877 gekk Þjotr Tsjajkovskij (1840–1893) í hjónaband, með hörmulegum afleiðingum. Að tveimur mánuðum liðnum höfðu hann og Antonia Milyukova skilið að borði og sæng; tónskáldið rambaði á barmi taugaáfalls og var lengi að ná sér að fullu. Ekki bætti úr skák óánægja Tsjajkovskíjs með lífið í Moskvu. Hann kenndi við Tónlistarháskólann þar í borg en fannst tíma sínum illa varið, og í ofanálag var einkalíf hans mjög á skotsþónum eftir hið misheppnaða hjónaband. Hann sagði starfinu lausu og hélt til Ítalíu. Næstu árin voru hálfgerð flökkulíf, en innblásturinn lét ekki á sér standa og hann samdi hvert meistaraverkið á fætur öðru.

Tsjajkovskij vann að píanókonsertri nr. 2 í Rómaborg í febrúar 1880 en tók sér hlé til að semja lítið skemmtiverk fyrir hljómsveit. Í bréfi til velgjörðarkonu sinnar, Nahdsesdu von Meck, skrifar hann: „Undanfarna daga hef ég verið að leggja drögin að *Ítalskri kaprísu* sem byggir á vinsælum ítölskum söngvum... sem ég náði í fyrir tilviljun. Sum eru úr prentuðum bókum en önnur heyrði ég með mínum eigin eyrum úti á götu.“ *Capriccio italien* er eins konar músikölsk dagbók Rómardvalarinnar, fjörug lagasyrpa sem sannar að fáir snerust tónskáldinu snúning þegar kom að því að útsetja fallegar laglínur á hugvitssamlegan hátt.

Fyrirmyndin að ítölsku lagasyrpunni er eldri rússneskur forleikur sem einnig dregur upp mynd af iðandi borgarlífi með tilheyrandi söng og dans: *Sumarnótt í Madríd* eftir Mikhail Glinka (1851). Ítalska kaprísan hefst á þyti úr herlúðrum, sem Tsjajkovskij kvaðst heyra á hverjum morgni gegnum hótélglugga sinn. Síðan tekur hvert stefið við af öðru. Ljúfur götusöngur er fyrst leikinn af óbóum og því næst útsettur á margvíslegan hátt áður en hann leiðir inn í dansandi strengjastef. Kunnasti lagbúturinn er þó án efa sá síðasti, dillandi tarantellu-stef sem innfæddir kalla „Ciccuzza“.

Þótt frægð Tsjajkovskíjs á Vesturlöndum hvíli ekki síst á hljómsveitarverkum hans og ballettum má þó ekki gleyma því að hann samdi fjölmargar óperur, var ásamt Rímskij-Korsakov og Glinka áhrifamesta óperuskáld Rússa á 19. öld. Meðal þeirra má

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Bréfsena Tatjónu hefur tvisvar áður hljómað á tónleikum SÍ, fyrst árið 1977 í túlkun Sheilu Armstrong. Árið 1987 var það sungið af hinni sænsku Elisabeth Söderström, sem lést í Stokkhólmi fyrir tæpri viku.

nefna *Mazeppa*, *Spaðadrottninguna* og *Évgéníj Onégín*. *Spaðadrottningin* var frumflutt í St. Pétersborg 1890, við líbrettó sem tónskáldið setti saman eftir smásögu Púskíns. Við tónsmíðarnar sló Tsjaikovskíj persónulegt met hvað innblástur og hröð vinnubrögð snerti; tónlistina samdi hann frá upphafi til enda á 44 dögum í Flórens. Sjálfur trúði hann vart sínum eigin augum og ritaði bróður sínum meðal annars: „Annað hvort hef ég misst alla dómgreind, Modya, eða þessi ópera er meistaraverk.“

Söguþráðurinn er í stuttu máli sá að ungur herforingi heyrir orðróm þess efnis að greifynja nokkur búi yfir leyndarmáli sem geri henni ávallt kleift að sigra í fjárhættuspilum. Honum tekst að komast inn á heimili hennar en tekst ekki betur til að hann hræðir hana til dauða, en afturganga hennar hvíslar að honum leyndarmálinu sem reynist þó vita gagnslaust þegar allt kemur til alls. Í stað spilanna sem ungi maðurinn þarf til að sigra heldur hann á spaðadrottningunni og að endingu missir hann vitið. Einn frægasti kafli óperunnar er aría Lísu, sem er barnabarn greifynjunnar, þar sem hún syngur um skammvinna hamingju sína.

Évgéníj Onégín er sömuleiðis samin við sögu Púskíns. Sagan naut mikilla vinsælda í Rússlandi – og gerir enn – en tónskáldinu leist í fyrstu illa á að gera úr henni óperu; til þess fannst honum söguþráðurinn of veikburða þótt hann dáðist að mikilfenglegri frásagnargáfu höfundarins. Dreymin sveitastúlka fellur fyrir borgarpilti sem lítur stórt á sig, hún tjáir honum tilfinningar sínar í bréfi en hann vill ekkert með hana hafa. Fimm árum síðar hittast þau á ný; nú er sveitastúlkan Tatjana orðin gift hefðarfrú og Ónégin fellur fyrir henni. Hún játar að hún elski hann enn, en vísar honum á brott og kys að vera eiginmanni sínum trú. Óperan er um margt óvenjuleg – líklega er þetta eina óperan um ástir og örlög þar sem ekki er að finna einn einasta ástardúett – og þótt hún hafi oft verið gagnrýnd harkalega gegnum tíðina leikur enginn vafi á því að hér nær ástríðufull tónsköpun tónskáldsins nýjum og oft stórfenglegum hæðum.

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Forleikurinn að Vilhjálmi Tell hefur margoft hljómað á tónleikum Sinfóníuhljómsveitarinnar eins og gefur að skilja. Fyrstur til að stjórna honum var hinn ítalski Rino Castagnino í Þjóðleikhúsinu 1955, en síðast undir stjórn Esa Heikkilä í janúar 2006.

ÍTALSKAR ÓPERUARÍUR

Gioachino Rossini (1792–1868) var dáðasta óperutónskáld Evrópu á sinni tíð, svo mjög raunar að vinsældir hans skákuðu jafnvel sjálfum Beethoven. Hann kom því samtímamönnum sínum í opna skjöldu þegar hann sagði skilið við óperuheiminn eftir frumflutninginn á Vilhjálmi Tell árið 1829. Hann lifði í tæpa fjóra áratugi en samdi ekki nema nokkur smáverk; raunar höfðu afköst hans minnkað stöðugt frá því 1811–19, þegar hann samdi að meðaltali þrjár óperur ár hvert. *Vilhjálmur Tell* byggir á leikriti Schillers um svissnesku frelsishetjuna sem vinnur það sér til lífs að skjóta epli af höfði sonar síns. Óperan er svokölluð *grand opéra* í frönskum hefðarstíl, tekur rúma fimm tíma í flutningi og þar er að finna einsöng, mikilfenglega kóra og langar ballettsenur. Forleikurinn skiptist í fjóra hluta og er ólíkur öllu öðru sem tónskáldið hafði áður reynt í slíkri inngangsmúsík. Kyrrlátt upphafið fyrir fimm sólóselló er sérlega innblásin smíð, og svissneskt hjarðljóð – *ranz des vaches* – er efniviður í vel heppnað englahornssóló. Lokakafinn er hressilegt *galop* sem löngu er orðið frægt um allan heim, og sem lýsir flennireið svissnesku hetjunnar þannig að betur verður ekki gert.

Vincenzo Bellini (1801–1835) var einn þeirra sem tók við kyndlinum þegar Rossini hafði dregið sig í hlé. Hann vakti gríðarlega aðdáun fyrir þriðju óperu sína, *Il pirata* (1827); Donizetti náði ekki sambærilegum vinsældum fyrr en þremur árum síðar og þá með þritugustu óperu sinni. Bellini kunni betur en flestir aðrir kúnstina að semja fyrir raddir söngvara sinna með þeim hætti að þær nytu sín til fulls. *Norma* opnaði karnivalvertíðina í La scala 1831 en vakti litla hrifningu fyrst í stað. Tónskáldið lýsti stemningunni í bréfi að frumflutningnum afstöðnum: „Fiasco, fiasco, solenne fiasco“. Ekki leið þó á löngu þar til óperan var orðin ein sú ástsælasta sinnar gerðar, en tónskáldið lifði ekki nema upphaf frægðargöngunnar. Bellini lést úr þarmabólgu í París aðeins tæplega þrjátíu og fjögurra ára gamall. *Norma* gerist meðal Drúida í Gallíu til forna. Norma er dóttir æðstaprestsins Oroveso, en elskar rómverska konsúlinn á laun og hefur alið honum tvö börn. Eftir því sem hatur heimamanna á Rómverjum magnast reynist henni erfiðara að halda hlífiskildi yfir ástmanni sínum, og óperunni lýkur með því að bæði eru brennd á báli saman. *Casta diva* er áhrifarík og tilfinningaþrungin bæn hennar til mánagyðjunnar úr fyrsta þætti.

Um miðja 19. öldina var Giuseppe Verdi (1813–1901) orðinn vinsælasta óperutónskáld Evrópu, og hafði þar með velt úr sessi fyrirrennrum sínum Rossini og Donizetti. Hann var með eindæmum afkastamikil tónskáld – á árunum 1842–53 samdi hann 16 óperur – en það virðist þó ekki hafa komið niður á gæðunum. Óperuna *Aidu* samdi hann 1871 og var hún frumflutt í Kairó á aðfangadag jóla sama ár. Verdi hafði um árabíl leitað

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Sí lék *Capriccio italien* í fyrsta sinn í Þjóðleikhúsinu 1958 undir stjórn Ragnars Björnssonar. Síðan hefur hún flutt verkið alloft, m.a. á tónleikaferðum um landsbyggðina á árunum 1976–1978 undir stjórn Páls P. Pálssonar, og undir stjórn Ricos Saccani árið 1994.

án árangurs að heppilegu óperuefni og gladdist mjög þegar fornleifafræðingurinn Auguste Mariette sýndi honum hugmynd að óperu sem gerðist í Egyptalandi til forna. Verdi hafði áður hafnað beiðni um að semja hátíðarsöng við opnun Suez-skurðarins, en nú tók hann til við tónsmíðar á ný. *Aida* var lengi eitt vinsælasta verk hans og naut þess að efniviðurinn býður upp á stórfenglegri sviðsmyndir en í flestum öðrum óperum. Tónlistin sjálf er fremur hefðbundin og íhaldssöm, en erfitt er að hrífast ekki með breiðum og áhrifamiklum hendingunum í aríum elskendanna *Aidu* og *Radamesar*.

Á síðustu áratugum 19. aldarinnar stóð óperuheimurinn á krossgötum. Tveir helstu meistarar samtímans, Richard Wagner og Giuseppe Verdi, höfðu lokið ævistarfi sínu og ný kynslóð tilbúin að taka við. Á Ítalíu voru ungu tónskáldin innblásin af raunsæisstefnunni sem fram hafði komið í bókmenntum skömmu áður og var nefnd *verismo*. Óperur af því tagi, t.d. *Cavalleria rusticana* eftir Pietro Mascagni og *Pagliacci* (Trúðar) eftir Ruggiero Leoncavallo (1857–1919), áttu að segja skilið við háfleyga söguþræði og í staðinn sýna líf venjulegs fólks í ítölskum smábæjum. „Ópera á að vera sneið af lífinu,“ segir Leoncavallo, raunsæisleikhús þar sem fólk „elskar eins og í lífinu sjálfu, og hatar eins og í lífinu sjálfu.“ Í stuttum hljómsveitarkafnanum úr fyrrnefndri óperunni endurspeglast tilfinningaþrungið andrúmsloft verksins: Alfio myrðir kvennabósann Turiddu í einvígi fyrir að hafa dregið eiginkonu sína á talar.

Giacomo Puccini (1858–1924) fæddist í organistafjölskyldu og þegar hann var ungur að árum hlaut hann styrk frá Ítalíudrottningu til að nema tónlist við Tónlistarháskólann í Mílanó. Puccini var vandvirkur með eindæmum og lét frá sér mun færri verk en margir kollegar hans. *Madama Butterfly* var frumflutt við Scala-óperuna 1904; fjórum árum áður hafði tónskáldið séð samnefnt leikrit eftir David Belasco og linnti ekki látum fyrr en hann hafði tryggt sér réttinn til að semja við það óperu. Exótískar stemningarnar sem Verdi laðaði fram í *Aidu* eru hér færðar enn lengra í austurátt; óperan gerist nærri Nagasaki og fjallar um ástir Cio-Cio-San og bandaríska liðsforingjans Pinkertons. Eftir þriggja ára fjarveru elskhugans þráir *Butterfly* ekkert heitar en að sjá hann aftur, og lætur sig dreyma um endurfundi þeirra í aríunni sem hér hljómar.

ÁRNI HEIMIR INGÓLFSSON

**Уж полночь близится/
Ах, истомилась я горем
Ўг Пикова́я дама**

Лиза:
Уж полночь близится,
а Германа всё нет, всё нет.
Я знаю, он придёт,
рассеет подозренье.
Он жертва случая
и преступления не может,
не может совершить!
Ах, истомилась, истрадалась я! ...

Ах, истомилась я горем ...
Ночью ли, днём, только о нём
Думой себя истерзала я ...
Где же ты, радость бывалая?
Ах, истомилась, устала я!
Жизнь мне лишь радость сулила,
Туча нашла, гром принесла,
Всё, что я в мире любила,
Счастье, надежды разбила!
Ах, истомилась, устала я!
Ночью ли, днём, только о нём,
Ах, думой себя истерзала я ...
Где же ты, радость бывалая?
Туча пришла и грозу принесла,
Счастье, надежды разбила!

Я истомилась! Я истрадалась!
Тоска грызёт меня и гложет.

**Miðnætti er tekið að nálgast /
Æ, ég er örmagna af sorg
Úr Spaðadrottningunni**

Líza:
Miðnætti er tekið að nálgast,
en af Hermanni er ekkert að sjá.
Ég veit að hann kemur,
eyðir öllum grunsemdum.
Hann er fórnarlamb tilviljunar
og getur ekki drýgt glæp,
slíkt getur hann ekki framið!
Æ, ég er örmagna, ég hef mikið þjáðst! ...

Æ, ég er örmagna af sorg ...
Jafnt á nóttu sem degi
þjáist ég, aðeins vegna hans ...
Og hvar ert þú, horfna gleði?
Æ, ég er örmagna, ég er dauðapreytt!
Lífið hét mér einskærri gleði,
en óveðursský birtust, með þrumugný,
allt sem ég elskaði í þessum heimi,
hamingju mína og von hafa þau eyðilagtt!
Æ, ég er örmagna, ég er dauðapreytt!
Jafnt á nóttu sem degi
þjáist ég, æ, aðeins vegna hans ...
Og hvar ert þú, horfna gleði?
Óveðursský komu og báru með sér þrumugný,
hamingju mína og von hafa þau eyðilagtt!

Ég er örmagna, ég hef mikið þjáðst!
Sorgin nagar mig og þjakar.

Пётр Ильич Чайковский [Pjotr Íljítsj Tsjajkovskíj] og Модест Ильич
Чайковский [Modest Íljítsj Tsjajkovskíj] sömdu; byggt á smásögu eftir
Александр Сергеевич Пушкин [Aleksandr Sergejevítsj Púshkín]

Пускай погибну я

(Сцена письма)

Úr *Евгений Онегин*

Татьяна:

Пускай погибну я, но прежде
я в ослепительной надежде
блаженство тёмное зову,
я негу жизни узнаю!
Я пью волшебный яд желаний,
меня преследуют мечты!
Везде, везде передо мной
мой искуситель роковой!
Везде, везде, он предо мною! ...

Нет, всё не то! Начну сначала!
Ах! Что со мной! Я вся горю ...
не знаю, как начать! ...

Я к вам пишу, — чего же боле?
Что я могу ещё сказать?
Теперь я знаю, в вашей воле
меня презреньем наказать!
Но вы, к моей несчастной доле
хоть каплю жалости храня,
вы не оставите меня.
Сначала я молчать хотела;
поверьте, моего стыда
вы не узнали б никогда, никогда!
О да, клялась я сохранить в душе
признание в страсти пылкой и безумной!
Увы! не в силах я владеть своей душой!
Пусть будет то, что быть должно со мной!
Ему признаюсь я! Смелей! Он всё узнает!

Зачем, зачем вы посетили нас?
В глуши забытого селенья
я б никогда не знала вас;
Не знала б горького мученья.
Души неопытной волненья
смирив, со временем, (как знать?)
по сердцу я нашла бы друга,

Leyfið mér að tortímast

(Bréfatriðið)

Úr *Jevgeníj Önegin*

Tatjana:

Leyfið mér að tortímast, en fyrst
vil ég í ægibjartri von
bjóða til mín óþekktri sælu,
ég þekki unað lífsins!
Ég teygja töframagnað eitur löngunarinnar,
dagdraumar sækja að mér!
Allsstaðar, allsstaðar sé ég fyrir mér
minn banvæna freistara!
Allsstaðar, allsstaðar verður hann fyrir mér! ...

Nei, alls ekki þetta! Ég byrja upp á nýtt!
Æ, hvað gengur að mér! Ég loga öll ...
ég veit ekki hvernig á að byrja ...

Ég skrifa yður, — hvað svo meira?
Hvað get ég sagt í viðbót?
Nú veit ég að það er á yðar valdi
að refsa mér með fyrirlitningu!
En ef þér viljið rækta með yður ögn af meðaumkun
vegna óhamingjusamra örlaga minna,
þá yfirgefið þér mig ekki.
Fyrst í stað ætlaði ég að þegja,
þá, megið þér trúa, hefðuð þér aldrei
haft pata af sneypu minni, aldrei, aldrei!
Ó já, ég sór að geyma í sálu minni
játninguna um þessa heitu og glæfralegu ást!
Vei! Ég hef ekki styrk til að stjórna eigin sálu!
Það verður að vera sem að mér hlýtur að vera!
Ég játa honum allt! Hugrök! Hann skal vita allt!

Hvers vegna, hvers vegna heimsóttuð þér okkur?
Í einangrun þessa gleymda þorps
hefði ég aldrei fengið að kynnst yður,
hefði aldrei fundið fyrir þessari bitru kvöl.
Geðshræring reynslulúttillar sálar
hefði lognast út af með tímanum — hver veit? —
ég hefði fundið annan sem mér gæti litizt vel á,

была бы верная супруга
и добродетельная мать ...
Другой! Нет, никому на свете
не отдала бы сердца я!
То в вышнем суждено совете,
то воля неба: я твоя!
Вся жизнь моя была залогом
свиданья верного с тобой;
я знаю: ты мне послан Богом
до гроба ты хранитель мой!
Ты в сновиденьях мне являлся,
незримый, ты уж был мне мил,
твой чудный взгляд меня томил,
в душе твой голос раздавался!
Давно ... нет, это был не сон!
Ты чуть вошел, я вмиг узнала,
вся обомлела, запылала,
и в мыслях молвила: вот он! Вот он!
Не правда ль! Я тебя слыхала,
ты говорил со мной в тиши,
когда я бедным помогала,
или молитвой усаждала
тоску души?
И в это самое мгновение
не ты ли, милое виденье,
в прозрачной темноте мелькнул,
приникнув тихо к изголовью
не ты ль с отрадой и любовью
слова надежды мне шепнул?
Кто ты, мой ангел ли хранитель,
или коварный искушитель?
Мои сомненья разреши.
Быть может, это всё пустое,
обман неопытной души,
и суждено совсем иное?...
Но так и быть! Судьбу мою
отныне я тебе вручаю,
перед тобою слёзы лью,
твоей защиты умоляю, умоляю!
Вообрази: я здесь одна!
Никто меня не понимает!
Рассудок мой изнемогает,

hefði orðið trygglynd eiginkona
og dyggðum prydd móðir ...
Annan! Nei, engum í allri veröldinni
hefði ég gefið hjarta mitt!
Það var ákveðið á hæðum,
það er vilji himinsins: ég er þín!
Allt mitt líf hefur verið tryggðapantur
fyrir þennan óumflýjanlega fund með þér;
ég veit: Guð hefur sent mér þig
þú verður verndari minn allt til grafar.
Þú hefur birzt mér í draumum mínum,
áður en ég sá þig varst þú orðinn mér kær,
augnaráðið þitt fagra olli mér þjáningu,
rödd þín endurómaði í sálu minni.
Fyrir löngu ... nei, það var enginn draumur!
Þegar þú komst þekkti ég þig á augabragði ...
Ég varð öll sinnulaus, logandi af ástríðu
og í huga mér sagði ég: Það er hann! Það er hann!
Getur það verið satt, hef ég heyrt rödd þína áður ...
Talaðir þú ekki til mín í þögninni,
þegar ég hjálpaði fátækum,
eða reyndi með bæn að gleðja
dapra sálu mína?
Og núna á þessari sömu stundu,
varst það ekki þú, ástfólgni sýn,
sem leiftraðir í gegnum gegnsætt myrkríð
og komst alveg upp að höfðagafninum?
Varst það ekki þú sem hvíslaðir með gleði
og ást að mér vonarorðum?
Hvað ertu, verndarengill minn
eða lævis freistari?
Sópaðu burtu efasemdum mínum.
Vera má að þetta sé allt eintómur hégómi,
blekking reynslulausrar sálar,
og að allt muni fara á annan veg? ...
Látum þá svo vera! Héðan í frá
trúi ég þér fyrir örlögum mínum,
frammi fyrir þér streyma tár mín,
og ég grátbæni þig um vernd þína!
Ímyndaðu þér: hér er ég alein!
Enginn skilur mig!
Hugur minn er orðinn úrvinda,

и молча гибнуть я должна!
Я жду тебя, я жду тебя! Единим словом
надежды сердца оживи,
иль сон тяжёлый перерви,
увы, заслуженным укором!

Кончаю! страшно перечесть
стыдом и страхом замираю,
но мне порукой честь его,
и смело ей себя вверяю!

og ég hlýt að tortímast í þögninni!
Ég bíð þín, ég bíð þín! Mæltu einu orðin
sem geta lífgað von hjarta míns,
eða mölvaðu sundur þungbæran draum minn
með snuprum sem ég á skildar.

Það er búið; of hræðilegt til að lesa yfir aftur.
Ég verð máttvana af smán og ótta,
en heiður þinn er trygging mín,
og óttalaus gef ég mig honum á vald!

Пётр Ильич Чайковский [Pjotr Íljítsj Tsjajkovskíj] og Константин
Степанович Шиловский [Konstantin Stepanóvitsj Shilovskíj] ortu upp
úr söguljóði eftir Александр Сергеевич Пушкин [Aleksandr Sergejevítsj
Púshkín]; mestur hluti þessa atriðis er tekinn beint úr því kvæði.

Casta diva Úr *Norma*

Norma:
Casta diva, che inargenti
queste sacre antiche piante,
a noi volgi il bel sembiante
senza nube e senza vel.

Tempra tu de' cori ardenti,
tempra ancora lo zelo audace,
spargi in terra quella pace
che regnar tu fai nel ciel.

Felice Romani

Hreinlifa gyðja Úr *Norma*

Norma:
Hreinlifa gyðja, sem stráir silfri
yfir þessi helgu og fornu tré,
snúðu fagurri ásjónu þinni til vor
án skýja og án blæju.

Sefa þú áfram dirfskufulla kappsemi
ákafra hjartna vorra,
dreifðu yfir jörðina þeim friði
sem þú lætur ríkja á himni.

Ritorna vincitor!

Úr *Aida*

Aida:

Ritorna vincitor!
E dal mio labbro uscì l'empia parola!
Vincitor del padre mio,
di lui che impugna l'armi per me,
per ridonarmi una patria, una reggia,
e il nome illustre che qui celar m'è forza.
Vincitor de' miei fratelli ...
ond'io lo vegga, tinto del sangue amato,
trionfar nel plauso dell'Egizie coorti!
E dietro il carro, un Re, mio padre,
di catene avvinto!

L'insana parola,
o Numi, sperdete!
Al seno d'un padre
la figlia rendete;
struggete le squadre
dei nostri oppressor! Ah! —
Sventurata! che dissi? E l'amor mio?
Dunque scordar poss'io
questo fervido amore
che, oppressa e schiava,
come raggio di sol qui mi beava?
Imprecherò la morte
a Radamès, a lui ch'amo pur tanto!
Ah! non fu in terra mai
Da più crudeli angoscie un core affranto!

I sacri nomi di padre, d'amante
nè profferir poss'io, nè ricordar.
Per l'un, per l'altro confusa, tremante
io piangere vorrei, vorrei pregar.
Ma la mia prece in bestemmia si muta ...
delitto è il pianto a me, colpa il sospir ...
in notte cupa la mente è perduta,
e nell'ansia crudel vorrei morir.

Snúðu aftur sem sigurvegari!

Úr *Aida*

Aida:

Snúðu aftur sem sigurvegari!
Og varir mínar hafa mælt hin óguðlegu orð!
Sigurvegari yfir föður mínum,
yfir þeim sem tekur upp vopn fyrir mig,
til að gefa mér aftur föðurland, konungsríki
og víðfrægt nafn sem ég verð að dylja hér.
Sigurvegari yfir bræðrum mínum ...
svo að ég sjái hann, litaðan ástfólgnu blóði,
hrósa sigri við fögnuð Egyptalandslýðs!
Og aftan við stríðsvagninn er konungur,
faðir minn,
bundinn í hlekk!

Ó guðir, máið út
þessi vitfirrtu orð!
Sendið dótturina aftur
að barmi föður síns;
eyðileggið hersveitir
kúgara vorra! Æ! —
Ógæfusama stúlka! Hvað sagði ég? Og ást mín?
Get ég þá gleymt
þessari brennandi ást
sem gerði mig, þjakaða og þrælkaða,
sæla eins og sólargeisla.
Á ég að kalla dauðann
yfir Radames, sem ég elska svo mjög?
Æ! aldrei hefur á þessari jörðu nokkurt hjarta
verið yfirkomið af jafngrimmilegri angist.

Hin heilögu orð „faðir“ og „elskhugi“
get ég hvorki borið fram né munað.
Fyrir hvort sem er mundi ég,
ráðvillt og titrandi, gráta og biðja.
En bæn mín breytist í formælingar ...
tárin finnast mér glæpur og andvörpin misgjörð ...
hugur minn er glataður í myrkri nóttu,
og ég þrái að deyja af þessari grimmilegu kvöl.

Numi, pietà del mio soffrir!
Speme non v'ha pel mio dolor.
Amor fatal, tremendo amor,
spezzami il cor, fammi morir!

Antonio Ghislanzoni

Un bel dì, vedremo

Úr *Madama Butterfly*

Un bel dì, vedremo
levarsi un fil di fumo sull'estremo
confin del mare.
E poi la nave appare.
Poi la nave bianca
entra nel porto, romba il suo saluto.
Vedi? È venuto!
Io non gli scendo incontro. Io no. Mi metto
là sul ciglio del colle e aspetto, e aspetto
gran tempo e non mi pesa,
la lunga attesa.
E uscito dalla folla cittadina
un uomo, un picciol punto
s'avvia per la collina.
Chi sarà? chi sarà?
E come sarà giunto
che dirà? che dirà?
Chiamerà Butterfly dalla lontana.
Io senza dar risposta
me ne starò nascosta
un po' per celia e un po' per non morire
al primo incontro, ed egli alquanto in pena
chiamerà, chiamerà:
„Piccina mogliettina
olezzo di verbena“,
i nomi che dava al suo venire.

Tutto questo avverrà,
te lo prometto.
Tienti la tua paura, —
io con sicura
fede l'aspetto.

Giuseppe Giacosa og Luigi Illica

Guðir, miskunnið yður yfir þjáningu mína!
Ég á enga von í kvöl minni.
Banvæna ást, skelfilega ást,
kremdu hjarta mitt, lát mig deyja!

Einn góðan veðurdag sjáum við

Úr *Madama Butterfly*

Einn góðan veðurdag sjáum við
reykjarþráð stíga upp
úti í hafsauga.
Og svo kemur skipið í ljós.
Svo siglir hvíta skipið
inn í höfnina, þrumar kveðju sína.
Sérðu? Hann er kominn!
Ég fer ekki að hitta hann. Ekki ég. Ég tek mér
stöðu þarna á hæðarbrúninni og bíð, og bíð
langalengi og mér leiðist ekkert
þessi langa bíð.
Og út úr þrönginni í borginni
kemur maður, pínulítill punktur
leggur af stað upp hæðina.
Hver er það? Hver er það?
Og þegar hann er kominn,
hvað segir hann? Hvað segir hann?
Hann kallar „Butterfly“ úr fjarska.
Ég gef honum ekkert svar
en fel mig fyrir honum
hálfvegis í gamni og hálfvegis til að deyja ekki
þegar við hittumst fyrst, og dálítið áhyggjufullur
kallar hann og kallar:
„Undurlitla eiginkona,
blómailmurinn minn“,
nöfnin sem hann gaf mér þegar hann kom.

Allt þetta á eftir að gerast,
því lofa ég þér.
Eigðu sjálf þinn ótta, —
ég bíð hans
með óbifandi trú.

Reynir Axelsson íslenskaði

Árlegir tónleikar Óperukórsins í Reykjavík: Requiem eftir W.A. Mozart á dánarstundu Mozarts „upp úr miðnætti 4. des.“ verða í Langholtskirkju - föstudagskvöld 4. des. 2009 kl. 00.30. Að venju eru tónleikarnir helgaðir minningu íslenskra tónlistarmanna sem látist hafa á undanfögnu ári;

Rúnar Júlíusson 13.04.45-05.12.08,
Andrés Kolbeinsson 07.09.19-15.01.09,
Guðmundur Finnbjörnsson 07.11.23-28.03.09,
Ingólfur Guðbrandsson 06.03.23 - 03.04.09,
Árni Elfar 05.06.28-05.04.09,
Halldór Vilhelmsson 24.04.38-17.06.09,
Sigurveig Hjaltsted 10.06.23-20.07.09,
Óskar Ingólfsson 10.12.54-10.08.09,
Jónína Gísladóttir 03.07.41 - 31.08.09,
Sigríður Maggý Magnúsdóttir 27.08.34-08.09.09,
Haraldur Bragason 22.04.47-22.09.09,
Helga Ingólfadóttir 25.01.42-21.10.09.

Flytjendur eru Óperukórinn í Reykjavík ásamt símfóníuhljómsveit og einsöngvurunum Þóru Einarsdóttur, Sesselja Kristjánsdóttur, Garðar Thór Cortes og Kristni Sigmundssyni, stjórnandi er Garar Cortes. Þetta er í fjórða skipti sem Óperukórinn syngur Requiem Mozarts á dánarstundu tónskáldsins, í minningu íslenskra tónlistarmanna.

Forsala aðgöngumiða er á midi.is

Árið 2010 byrjar með sannkölluðum hátíðarbrag á Vínartónleikum Sinfóníunnar þar sem hljóma sígrænar perlu eftir meistara óperettunnar. Að þessu sinni eru það Finnur Bjarnason og Þóra Einarsdóttir sem stíga á svið með hljómsveitinni á þessum vinsælustu tónleikum starfsársins. Þóra hefur fyrir löngu sungið sig inn í hug og hjörtu landsmanna með einlægri og innifaðri túlkun sinni, og Finnur er einn þeirra íslensku tenórsöngvara sem syngja í óperuhúsum víða um heim við góðan orðstír. Stjórnandi er Christopher Warren-Green, sem sérhæfir sig í flutningi á léttari tónlist af þessum toga og vakti mikla lukku þegar hann stýrði SÍ á Vínartónleikum árið 2007.

Á efnisskránni eru gullmolar sem koma öllum í gott skap: Sögur úr Vínarskógi og Dónárvalsinn eftir Johann Strauss yngri, aríur og dúettar úr óperettum eftir Strauss, Léhár og marga fleiri, meðal annars úr Leðurblökunni og Kátu ekkjunni. Hvorki fleiri né færri en ferna tónleika þarf til að allir komist sem vilja og er ráð að tryggja sér miða í tíma!

Tónleikarnir eru miðvikudaginn 6., fimmtudaginn 7., föstudaginn 8. og laugardaginn 9. janúar og hefjast kl. 19:30, nema laugardagstónleikarnir sem hefjast kl. 17.

HLJÓMSVEIT Á TÓNLEIKUM 26. NÓVEMBER 2009

1. fiðla

Guðný Guðmundsdóttir
Andrzej Kleina
Zbigniew Dubik
Martin Frewer
Bryndís Pálsdóttir
Júlíana Elín Kjartansdóttir
Pálína Árnadóttir
Margrét Kristjánsdóttir
Hildigunnur Halldórsdóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Lin Wei
Sigríður Hrafnkelsdóttir
Rósa Guðmundsdóttir
Laufey Sigurðardóttir

2. fiðla

Greta Guðnadóttir
Ari Þór Vilhjálmsson
Christian Diethard
Dóra Björgvinsdóttir
Joanna Bauer
Kristján Matthíasson
Margrét Þorsteinsdóttir
Mark Reedman
Ólöf Þorvarðsdóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Roland Hartwell
Þórdís Stross

Vióla

Helga Þórarinsdóttir
Þórunn Ósk Marinósdóttir
Svava Bernharðsdóttir
Sarah Buckley
Þórarinn Már Baldursson
Herdis Anna Jónsdóttir
Sesselja Halldórsdóttir
Eyjólfur Alfreðsson
Kathryn Harrison
Guðrún Þórarinsdóttir

Selló

Bryndís Halla Gylfadóttir
Sigurgeir Agnarsson
Bryndís Björgvinsdóttir
Margrét Árnadóttir
Auður Ingvadóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Lovisa Fjeldsted
Ólöf Sesselja Óskarsdóttir

Bassi

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Gunnlaugur Torfi Stefánsson
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

Flauta

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

Óbó

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthías Nardeau

Klarinett

Einar Jóhannesson
Sigurður I. Snorrason
Rúnar Óskarsson

Fagott

Rúnar Vilbergsson
Hafsteinn Guðmundsson

Horn

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson

Porkell Jóelsson
Lilja Valdimarsdóttir

Trompet

Ásgeir Steingrímsson
Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Guðmundur Hafsteinnsson

Básúna

Oddur Björnsson
Sigurður Þorbergsson
Jessica Buzbee
David Bobroff, bassabásúna

Túba

Tim Buzbee

Harpa

Katie Buckley

Pákur

Eggert Pálsson

Slagverk

Steeff van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson
Kjartan Guðnason

samstarfsaðilar

LITRÓF-HAGPRENT

EXTON
LIÓS / HLJÓÐ / MYND

Sónata í A fyrir bragðlaukana

*Komdu á Skrúður áður en
þú ferð á tónleikana
og kvöldið verður ógleymanlegt.*

Skrúður
bistro • restaurant • bar

Hótel Sögu / S: 525 9970 / www.skrudur.is

Aðventutónleikar

11.12.09

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

AÐVENTUTÓNLEIKAR SÍ

Fös. 11.12.09 » 19:30

Fátt er betur til þess fallið en hátíðleg tónlist til að koma manni í jólaskap. Á aðventutónleikum Sinfóníuhljómsveitar Íslands hljómar hátíðleg jólatónlist frá ýmsum tímum í flutningi tveggja af okkar fremstu söngvurum; **Ingibjargar Guðjónsdóttur** og **Gissurar Páls Gissurarsonar**. Bach, Handel, Corelli, Mozart, Adolphe Adam og Sigvaldi Kaldalóns eiga allir sinn skerf á þessari hátíðlegu og jólalegu efnisskrá. Hljóm- sveitarstjóri er **Daníel Bjarnason**.

Miðaverð: 3.700/3.300 kr.

Tryggðu þér miða á www.sinfonia.is
eða í síma 545 2500

„Tónlistin
er ekki
uppfinding
mannanna,
heldur gjöf
guðs.“

Marteinn Lúther

